

I. PREDMET ŽIADOSTI

„Chcem sa opýtať, či vydávate NATO a EÚ osvedčenia pre stupeň utajenia Vyhradené. Keďže vydanie osvedčenia pre národné Vyhradené je v kompetencii vedúceho, existuje nejaká jednotná (predpísaná) šablóna ako toto osvedčenie predložiť.“

II. APLIKOVANÉ PRÁVNE PREDPISY

Podmienky na ochranu utajovaných skutočností, práva a povinnosti právnických osôb a fyzických osôb pri tejto ochrane, pôsobnosť úradu a pôsobnosť ďalších štátnych orgánov vo vzťahu k utajovaným skutočnostiam a zodpovednosť za porušenie povinností ustanovuje zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“).

Podľa § 8 ods. 1 zákona ochranu utajovaných skutočností je povinný zabezpečiť v štátnom orgáne štatutárny orgán, v obci starosta, vo vyššom územnom celku predseda a v inej právnickej osobe štatutárny orgán (ďalej len „vedúci“); ak je štatutárnym orgánom kolektívny orgán, je vedúcim na účely tohto zákona ním písomne poverený člen kolektívneho orgánu.

Podľa § 8 ods. 2 písm. g) zákona vedúci určuje navrhovanú osobu na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami (ďalej len „navrhovaná osoba“) a zrušuje takéto určenie, určuje rozsah a potrebu oboznamovania sa osôb s utajovanými skutočnosťami a zabezpečuje ich oboznamovanie sa s právami a povinnosťami podľa tohto zákona a predpisov vydaných na jeho vykonanie.

Podľa § 8 ods. 2 písm. h) zákona vedúci zabezpečí poučenie osôb, ktoré sa majú oboznamovať s utajovanými skutočnosťami stupňa utajenia Vyhradené postúpenými Slovenskej republiky cudzou mocou; poučenie vykoná podľa požiadaviek cudzej moci.

Podľa § 10 ods. 1 zákona oprávnenie na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami pre stupne utajenia Prísne tajné, Tajné, Dôverné alebo Vyhradené môže vzniknúť, ak tento zákon neustanovuje inak, iba navrhovanej osobe, ktorá

- a) je občanom Slovenskej republiky,
- b) má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu,
- c) dovŕšila ustanovený vek,
- d) súhlasí, aby bola oprávnená oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami a s vykonaním bezpečnostnej previerky,
- e) je bezúhonná,
- f) svojím správaním zaručuje, že zabezpečí ochranu utajovaných skutočností,
- g) je bezpečnostne spoľahlivá,
- h) má platné osvedčenie úradu, podľa ktorého sa môže oboznamovať s utajovanými skutočnosťami stupňa Prísne tajné, Tajné alebo Dôverné,
- i) je na to určená,
- j) podpíše vyhlásenie o mlčanlivosti.

Podľa § 60 ods. 7 prvá veta zákona úrad vykonáva bezpečnostnú previerku fyzickej osoby, ktorá sa má oboznamovať s utajovanými skutočnosťami v súvislosti s plnením úloh podľa medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, a vydáva certifikát o bezpečnostnej previerke tejto osoby; na vydanie certifikátu o bezpečnostnej previerke osoby sa vzťahujú ustanovenia § 10 až 33.

III. METODICKÉ USMERNENIE

Na základe Rozhodnutia Rady č. 2013/488/EÚ z 23. septembra 2013 o bezpečnostných predpisoch na ochranu utajovaných skutočností Európskej únie (ďalej len „rozhodnutie č. 2013/488/EÚ“) a dokumentu „Bezpečnosť v rámci Organizácie Severoatlantickej zmluvy

(NATO)“ pod číslom C-M 2002(49) môže byť osobe udelený prístup k utajovaným skutočnostiam stupňa utajenia RESTREINT UE/EU RESTRICTED alebo NATO RESTRICTED (v Slovenskej republike ide o ekvivalenty stupňa utajenia Vyhradené) len potom, ako

- a) sa určila jej potreba poznať (tzv. „need-to-know“),
- b) bola poučená o bezpečnostných pravidlách a postupoch ochrany utajovaných skutočností EÚ alebo NATO a
- c) akceptovala/potvrdila písomne svoje povinnosti súvisiace s ochranou takýchto utajovaných skutočností.

Pod pojmom potreba poznať [písmeno a)] môžeme rozumieť určenie navrhovanej osoby oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami. Ak má mať osoba prístup k utajovaným skutočnostiam stupňa utajenia RESTREINT UE/EU RESTRICTED alebo NATO RESTRICTED, vedúci má určiť potrebu poznať takejto osobe. Spôsob, forma a rozsah vykonania predmetného určenia nie je však predpismi špecifikovaná a môže byť vykonané napríklad i ústne.

V súlade s pravidlami EÚ a NATO a podľa vnútroštátnej právnej úpravy má vedúci zároveň zabezpečiť poučenie takejto osoby o bezpečnostných pravidlách a postupoch ochrany utajovaných skutočností EÚ alebo NATO. Zároveň sa takéto poučenie vyžaduje vykonávať pravidelne, no lehota opakovania poučenia nie je bližšie špecifikovaná.

Vo vzťahu k poučeniu ďalej uvádzame, že rozhodnutie č. 2013/488/EÚ vyžaduje, aby každá osoba písomne potvrdila, že porozumela svojim povinnostiam týkajúcim sa ochrany utajovaných skutočností EÚ a následkom v prípade ich vyzradenia. Zároveň toto rozhodnutie ukladá povinnosť členským štátom EÚ, aby zabezpečili uchovávanie záznamu o takomto písomnom potvrdení. V zmysle NATO direktívy o personálnej bezpečnosti č. AC/35-D/2000 platí, že všetky osoby, ktoré majú mať prístup k utajovaným skutočnostiam NATO musia podpísať prehlásenie o tom, že v plnej miere pochopili svoje zodpovednosti a následky stanovené zákonom alebo iným národným právnym predpisom pri poskytnutí utajovaných skutočností NATO nepovolaným osobám, či už zámerne alebo z dôvodu nevedomosti. Aj v tomto prípade sa vyžaduje, aby členské štáty NATO zabezpečili evidenciu takýchto prehlásení.

V súlade s citovanými pravidlami EÚ a NATO a podľa vnútroštátnej právnej úpravy sa nevyžaduje

- pre prístup k utajovaným skutočnostiam EÚ stupňa utajenia RESTREINT UE/EU RESTRICTED vydávať osvedčenie/certifikát o bezpečnostnej previerke osoby (PSCC – Personnel Security Clearance Certificate) a rovnako
- pre prístup k utajovaným skutočnostiam NATO stupňa utajenia NATO RESTRICTED vydávať osvedčenie/certifikát o personálnej bezpečnosti (PSC – Personnel Security Clearance)

a ani sa od členských štátov EÚ a NATO nevyžaduje takéto osvedčenie/certifikát vydávať. Vzhľadom na uvedené úrad nevydáva osvedčenia/certifikáty, ak ide o prístup len k utajovaným skutočnostiam EÚ alebo NATO stupňa utajenia RESTREINT UE/EU RESTRICTED alebo NATO RESTRICTED.

V prípade potreby preukazovania oprávnenosti osoby na prístup len k utajovaným skutočnostiam EÚ alebo NATO stupňa utajenia RESTREINT UE/EU RESTRICTED alebo NATO RESTRICTED je možné predkladať písomné potvrdený záznam o poučení takejto osoby.

Pre úplnosť iba dodávame, že ak je už osoba oprávnená na oboznamovanie sa

- s utajovanými skutočnosťami EÚ označenými stupňom utajenia CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL alebo vyššieho stupňa utajenia alebo
- s utajovanými skutočnosťami NATO označenými stupňom utajenia NATO CONFIDENTIAL alebo vyššieho stupňa utajenia,

je oprávnená aj na oboznamovanie sa s utajovanými skutočnosťami príslušnej cudzej moci nižšieho stupňa utajenia (nevykonáva sa samostatné poučenie a určenie).

IV. POUČENIE

Na záver upozorňujeme, že tieto odpovede na konkrétne otázky nepredstavujú právne záväzný výklad zákona, ani individuálny správny akt s konštitutívnymi účinkami.